

22nd European Social Services Conference

Rome 7 - 9 July 2014

Investing in people and communities
Social inclusion and social development

Sisälllys

Yleistä.....	1
Plenary session I: Investing in Europe´s future.....	4
Plenary session II: Investing in People.....	4
Plenary session III: Investing in Communities.....	6
Workshopit	
The Integration Imperative: reshaping the delivery of social services.....	7
Horsens pull together: active labour market inclusion.....	8
Integrated Social Services Reform in Armenia.....	10
An Unstoppable Change: Reshaping the Future for Young People with Disabilities.....	11
Building a comprehensive strategy for de-institutionalisation.....	11

[Ohjelma](#)

[video](#), [photo gallery](#), [social media highlights](#)

Yleistä

Konferenssi ylsi osallistujamäärältään erinomaiseen suoritukseen. Yli 400 sosiaalialan johtajaa, tutkijaa, kehittäjää, palvelujen käyttäjää ja poliitikkoa yli 30 maasta kokoontui kolmipäiväiseen konferenssiin. Eri-tyisesti Italiasta ja lähialueilta oli runsaasti osallistujia. Tunnelma oli erinomainen, rento ja sosiaalinen. Rooman kaupungin vastaanotto erityisen kiitoksen ansaitseva.

Konferenssin toteutus kaiken kaikkiaan oli tyylikäs – kaikki hoitui. Erityisen osallistujaystävällisiä olivat koonnat konferenssipäivien jälkeen. Venue oli hyvä - johdatti verkostumaan, kun tauoilla kokoonnuttiin samoihin tiloihin. Seminaarin parasta antia olikin mahdollisuus verkostoitua ja vaihtaa ajatuksia eurooppalaisten kollegoiden kanssa. Kuulemalla muiden tilanteesta saa peilauspintaa oman maan tilanteeseen.

Konferenssin keskiössä olivat reformit ja sosiaaliset investoinnit. Teemoissa ja keskusteluissa näkyi selvästi Euroopan (talous)kriisi. Puheenvuoroissa viitattiin esimerkiksi Danteen: ”paratiisiin kuljetaan helvetin kautta”. Puheenvuoroissa todettiin useasti, että nyt on aika luopua vanhasta ja luoda uutta. Oletuksena on, että vaikka kriisistä selvitäänkin, parempaa ei juuri ole tulossa. Rahat nykyjärjestelmän ylläpitämiseen ovat pysyvästi loppu. Väistämättä tämänkaltaisesta keskustelusta tulee kuulijalle olo, että tähän asti yhteisiä varoja on ollut paljon ja niitä on käytetty tuhlaillen – näin tuskin kuitenkaan pääsääntöisesti on. Puheenvuoroissa viitattiin myös *evidence-based-practiceen*. Asiaa ei kuitenkaan käsitelty kovin syvällisesti, vaan enemmän todettiin tutkimustiedon ja näytön merkityksen korostuvan tulevaisuudessa. Aina on kiinnostavaa kuulla eri substanssialueilta - lastensuojelu ja erityisesti vammaispalvelut olivat runsaasti esillä, iäkkäiden palveluista olisi voinut olla enemmän.

Konferenssin sisältö oli monipuolinen, mutta jotenkin haasteellisen tulevaisuuden haltuunotto jäi vaisuksi. Ehkä johtuu siitä, että meillä Suomessa on meneillään niin suuri reformi, että tätä taustaa vasten moni esitelty asia vaikutti jotenkin pieneltä, mutta myös riittämättömältä vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin. Esillä olleisiin integraatioesityksiin voi todeta, että mittakaava on meillä ihan toinen.

Plenaarit

Plenaarit eivät tänä vuonna yltäneet aikaisempien vuosien tasolle. Kovin monessa esityksessä toistettiin aiemmissa konferensseissa esillä ollutta tai sitten esitys jäi toteavalle tasolle. Paikalliset olosuhteet ja tilanne tosin tulivat hyvinkin esille eri asiantuntijapuheenvuoroissa, kun kysymys oli *Investing in Europe's future* -teemasta.

Investing in People -teemassa Jean-Claude LEGRAND (Regional Advisor, Child Protection, UNICEF CEECIS) puheenvuoro kaikessa yksinkertaisuudessa jatkoi hyvin aikaisemmin esillä ollutta näkemystä lasten elinolosuhteisiin vaikuttamisen merkityksestä ja välttämättömyydestä. Vastaavasti Lucina CARAVAGGI (Professor in Architecture, University of Rome) avasi mielenkiintoisella tavalla tilan, arkkitehtuurin ja toiminnan välisiä yhteyksiä mm. osana yhdyskuntasuunnittelua ja – rakennetta.

Workshopit

Workshop - osuuden rakenne toimii yhä paremmin. Lyhyemmät, ytimekkäät ja osallistavat ryhmät antavat hyvän mahdollisuuden välittää tietoa ja osallistua keskusteluun. Suomalaisittain työstettyjä workshoppeja olivat: *Voices of experience: Service user participation in mental health and disability services /Aspa Foundation* ja myös *Different management approaches to social and elderly care services during the crisis – case studies from 4 countries /London Borough of Redbridge, United Kingdom (England), City of Hämeenlinna (Finland), Municipality of Randers (Denmark), Autonomous Government of Galicia (Spain), joka liittyi ESN working group -työhön. Workshopista "Building an effective stakeholder driven local poverty strategy / City of Ghent (Belgium)" saatiin oivallinen yhteistyökumppani Seinäjoen kaupungin palvelurakennemuutokseen.*

<http://esn-conference.org/programme-rome> sivulta löytyvät sekä plenaari- että workshop-esitykset.

AGM

Jäsenkokous kokosi yli 170 edustajaa n. 50 järjestöstä 22 eri maasta. Tilaisuus on hyvä läpileikkaus ESN toiminnallisesta aktiivisuudesta (working group, teema seminaarit jne.), haasteista (mm. rahoitus) ja vahvuuksista (osaaminen ja asiantuntijarooli EUssa). ESN www sivujen Members Area tarjoaa laajempaa tietoa (<http://www.esn-eu.org/members-login/index.html>).

Tilaisuudessa puheenvuoron käyttivät sekä ESN toimiston vastuuhenkilöt että luottamushenkilöt (hallituksen puheenjohtaja, business komitean jäsen ja treasure). ESN toimiston henkilökunnasta Policy and Information Officer Adrienn Sz. Nagy ja Development and Business Manager David Scurr siirtyvät muihin tehtäviin ja jättävät ESN organisaationa. Vastaavasti uusi Policy Officer Kim Nikolaj Japing oli mukana ensimmäistä kertaa.

AGM on hyvin lunastanut paikkansa osana vuosittaista konferenssia, joskin tilaisuudessa voisi olla enemmän vuorovaikutteisuutta ja keskustelevuutta. Nyt tilaisuus pääosin aikarajoituksensa mukaisesti on ESN kertomus jäsenistölle menneestä vuodesta ja toiminnallisesta aktiviteetista. Tilaisuuden jälkeinen buffet on hyvä ja toimiva verkostoitumisen mahdollisuus jäsenorganisaatioiden ja ESN:n kesken.

Ajatuksia seuraavaan konferenssiin

Kun seuraavaa konferenssia rakennetaan, kannattaisi suomalaisten aktiivisesti tulla esittelemään reformejamme, massiivista integraatiota uudistuksen yhtenä keinona, jne. Kiinnostaisi varmasti. Integraatio on sinänsäkin mielenkiintoinen siten, että integroituvassa maailmassa on sosiaalisen ytimen oltava kirkas ja sosiaalipalveluissa toimivien vahvalla ammatti-identiteetillä varustettuja. Asiassa on haasteensa. Eli tarjotkkaamme Suomea vahvasti ohjelmaan - nyt on mitä esitellä, mitä pohtia yhdessä eurooppalaisten kollegojen kanssa... Myös omaa Innokyläämme olisi hyvä esitellä. Eurooppalainen yhteistyö on myös jatkossa kannattavaa mm. perustetun vammaisasioihin keskittyvän työryhmän kautta. Kustannusvaikuttavista käytän-teistä olisi hyvä kuulla - näistä saa aina ideoita!

Plenary session I: Investing in Europe's future

Social investment is about improving quality of life, reducing social exclusion and poverty, as well as making a positive contribution to economic development. Social services constitute a significant investment in people and local communities: these are difficult economic times in which social needs are increasing, but public budgets are under pressure and reforms in social protection are asking questions of future shape of the welfare state and public services.

Loukas TSOUKALIS, Professor of European Integration at the University of Athens, President of the Hellenic Foundation for European and Foreign Policy (ELIAMEP)

Eurooppa on kohdannut suurimman taloudellisen kriisinsä ikinä. Kriisi ei ole kuitenkaan johtanut unionin harjoamiseen, mikä on Tsoukaliksen mielestä hyvä asia. Kriisi on 5-6 vuoden aikana saanut kolme ulottuvuutta.

- 1) Kansainvälinen ulottuvuus, sillä kriisi alkoi kansainvälisen talouskupan puhjettua.
- 2) Tästä se siirtyi eurooppalaiseksi kriisiksi, koska EU-alueella on yhteinen valuutta mutta ei välineitä kontrolloida valuuttaa. Valuutta ilman valtiota on yleensä lyhytikäinen.
- 3) Kansallinen ulottuvuus toi esiin maiden heikkouksia, maat olivat selvinneet kriisiin asti, vaikka olivatkin heikoissa kantimissa.

Elintason oletetaan Euroopassa palautuvan vuoden 2005 tasolle aikaisintaan vuonna 2015. Työttömyys on noussut valtavaksi ongelmaksi, etenkin nuorten osalta. Riskinä on, että nuorista tulee kriisin vuoksi menetetty sukupolvi. Kriisi on koettu eri tavoin eri maissa. Jako etelän ja pohjoisen välillä on suuri ja luottamus maiden välillä on osittain mennyt. Tsoukalis toivoo, että optimistinen arvio toteutuu ja kriisin pahin kohta on jo ohi. Hän ei kuitenkaan usko näin olevan. Yksityissektori ei ole vielä toipunut, joten tarvitaan julkisia investointeja. Investointien tulee kohdistua myös sosiaaliseksiin, koska kriisi on johtanut köyhyyden, eriarvoisuuden ja työttömyyden kasvuun.

Plenary Session II: Investing in People

How can those who have an interest in social services see themselves as social investors? By drawing on evidence-based research, social work practice and human rights, can we engage with citizens, with other sectors and services and the wider community to deliver better life outcomes in this challenging political and economic environment.

In these two sessions (II & III), a number of key perspectives will be presented for debate: the first session will hear about investing in the rights and contribution of service users, developing an evidence-based approach to decision making, and the importance of investing in early years. The second session will look at economic and social investment in local communities, the importance of designing for inclusion in health and social care and with increasing emphasis on social business how might we invest in a more complex public-private environment?

Rita VISINI, Councillor for Social Policy and Sport, Lazio Region, Italy

[Speech \(English\)](#)

Peter LAMBREGHTS, Policy Officer and Spokesman, Onafhankelijk Leven, Belgium / European Network on Independent Living (ENIL)

[Presentation \(English\)](#)

ENIL järjestää [Freedom Driven](#) säännöllisesti. Marssi ollaan siirtämässä Brysseliin. ENILin päätehtäviä on vammaissopimuksen implementointi etenkin siitä näkökulmasta, että itsenäinen elämä on ihmisoikeus. Käytännössä ENIL toimii laitostasumista vastaan ja kannustaa kehittämään yhteisöpohjaisia palveluita ja henkilökohtaista apua. Laitoksilla ei tarkoiteta vain suuria yksiköitä, vaan enemmänkin työtapoja ja käytänteitä. Jos vammaiset ihmiset joutuvat jonottamaan palveluita tai turvautumaan perheen apuun, tämä ei ole vammaissopimuksen mukaista. Samoin ”yksi malli kaikille” ei ole itsenäistä elämää. Laitoksia rakennetaan edelleen, jopa EU-rahalla.

Puhutaan kasvavasta aukosta YK:n vammaissopimuksen ”lupauksen” ja vammaisten ihmisten kohtaaman todellisuuden välillä. *European Foundation Centre* on julkaissut tutkimuksen leikkausten vaikutuksesta vammaisten ihmisten elämään. Belgiassa noin 20 000 vammaista ihmistä jonottaa palveluihin, vaikka jonon laittomuudesta on tehty jo kaksi oikeuden päätöstäkin. Palveluiden puute on johtanut jopa itsemurhiin ja perhesurmiin, joissa vanhemmat ovat tappaneet lapsensa. Henkilökohtaista apua saa n. 2300 henkeä. 2015–2020 jokainen vammaisen henkilö saa henkilökohtaisen budjetin, jonka pohjana on arviointi ja henkilökohtainen tukisuunnitelma. Budjetti ei mene palvelujen tuottajalle. Ajatuksena on, että rahan kautta tulee valtaa. Kun raha on kunnalla tai palvelujen tuottajalla, asiakkaalla ei ole valtaa.

José-Luis FERNÁNDEZ, Deputy Director and Principal Research Fellow at PSSRU, London School of Economics, United Kingdom

Developing an evidence-based approach to decision making in social care

[Presentation \(English\)](#)

Miten maksimoin sosiaalipalveluita tarvitsevien ihmisten hyvinvoinnin näillä olemassa olevilla resursseilla? Miten palveluita suunnataan? Miten palveluita organisoidaan, säännellään ja rahoitetaan? Tulee ymmärtää, millaiset palvelut tai tukitoimet sopivat parhaiten ihmisten tarpeisiin, jotta saavutetaan haluttu tulos. Lisäksi tulee huomioida resurssit. Tämä tarkoittaa, että tarvitaan tietoa sosiaalipalveluiden prosesseista. Sosiaalipalveluiden vaikuttavuuden arviointi on vaikeaa, koska sosiaalipalveluiden tarpeet ovat hyvin vaihtelevat (heterogeeniset). Tuloksiin vaikuttavat myös esimerkiksi henkilöiden persoonallisuus. Lisäksi sosiaalipalveluiden yhteydessä on usein monia muita palveluita (terveydenhuolto, asuminen jne). Arviointia vaikeuttaa myös, että vaikeudet ovat usein pitkäaikaisia ja niiden vaikutukset näkyvät vasta pitkän ajan kuluttua.

Esitys pysyi enemmän aiemmin todettujen haasteiden esittelyssä, ei niinkään esittänyt ratkaisuja tai uusia näkökulmia. Esityksessä viitattiin malliin: Social care outcomes ([ASCOT](#)), jota on käytetty mm. aikuissosiaalityössä.

Jean-Claude LEGRAND, Regional Advisor, Child Protection, UNICEF CEECIS

Why UNICEF is investing in the early years of supporting child care reforms in Eastern Central and Central Asia

[Presentation \(English\)](#)

Perheet eivät saa tarpeeksi sosiaalista ja taloudellista tukea, mikä näkyy sijaishuollon yhä kasvavana määränä. 1/3 sijaishuollossa olevista lapsista on vammaisia. Kun länsimaissa pääsyy sijoittamiseen on lapsen kaltainkohtelu ja pahoinpitely, idässä suurin syy ovat sosiaaliset syyt (esim. yksinhuoltajuus) ja lapsen vammaisuus. Kun vammaiset lapset sijoitetaan laitokseen, he ovat siellä usein koko elämänsä – joka tosin usein on lyhyt. Vaikka tiedetään, miten merkittävä vaikutus lapsen kolmella ensimmäisellä vuodella on, tieto ei ole vaikuttanut kaikkien maiden politiikkaan. UNICEF vaatii hallituksia lopettamaan alle kolmevuotiaiden lasten sijoittamisen laitoksiin.

Plenary Session III: Investing in Communities

Lucina CARAVAGGI, Professor in Architecture, University of Rome (La Sapienza), Italy

[Presentation \(English\)](#)

Teemana *Inclusive design* eli arkkitehtuurin rooli nykyaikaisessa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Caravaggi oli tehnyt opiskelijoidensa kanssa 12 kuukauden tutkimuksen, jonka aikana tehtiin haastatteluita ja kenttäjaksoja. Sosiaalihuollon paikkoja haluttiin muuttaa sosiaalisesti viehättäviksi paikoiksi, jolloin ihmisten mielestä tiloissa on mukava käydä ja asioida, viettää aikaa. Arkkitehtuurin tulee vastata vierailijoiden tarpeisiin. Vaikka esityksessä puhuttiin saavutettavuudesta, sillä viitattiin pikemminkin palveluiden sijaintiin ja etäisyyksiin kuin esteettömyyteen. Vammaisten ihmisten tarpeita ei esityksessä mainittu, vaikka otsikko siihen vihjaisikin.

Karl RICHTER, CEO, Engaged Investment, United Kingdom

[Link to Presentation \(English\)](#)

Knud Aarup, CEO, National Board of Social Services, Denmark

Now is the Time to Invest in Social Services!

[Presentation \(English\)](#)

Taluskriisi on osoittanut, miten rajallinen vaikutus sosiaalihuollon ohjelmilla on. Tanskassa tehty vertailututkimus osoitti, että nuoret, jotka olivat olleet sijaishuollossa, voivat huominkin kuin vastaavilla vaikeuksilla olevat lapset, jotka eivät olleet sijaishuollossa. Sijaishuollosta ei siis ollut hyötyä lasten hyvinvoinnille. Sosiaalipalveluissa on rajallisesti tietoa siitä, mikä toimii (tutkimuksen puute). Toimintaa heikentävät myös toimenpiteiden riittämätön implementaatio sekä laadun ja tehokkuuden puute. Sosiaalipolitiikalla ei ole selkeitä tavoitteita (vrt. ympäristöpolitiikka). Tanskassa 59 kuntaa on kokeillut *evidence-based* -menetelmiä. Esim. [avointa dialogimenetelmää](#) on hyödynnetty menestyksekkäästi akuuteissa psykiatrisissa kriiseissä olevien kanssa. Varhaiskasvatuksessa on käytetty [the Incredible Years](#) menetelmää haastavasti käyttäytyvien lasten parissa.

The Integration Imperative: reshaping the delivery of social services

KPMG International/KPMG Italy

Italian Social Security Agency, Italy

[Workshop Presentation \(English\)](#)

Workshopeista varsin mielenkiintoinen oli KPMG:n *“The Integration Imperative: reshaping the delivery of human and social services”*. Se perustui KPMG:n yhdessä Toronton yliopiston School of Public Policy & Governance:n kanssa tekemään raporttiin, jossa oli käyty läpi 22 kansallista, osavaltiotasoisista tai paikallista integraatio-ohjelmaa ja toteutusta. Näiden joukossa oli Suomen ”Asunto ensin” -ohjelma. Suomessahan toistellaan, että meidän sote-integraatiomme on aivan uniikki, mutta monenlaisia integraatiojärjestelyjä on tehty ja ollaan tekemässä useissa Euroopan maissa sekä Yhdysvalloissa, Uudessa-Seelannissa ja Australiassa. Siksi on mielenkiintoista ja tärkeää saada systemaattista tietoa järjestelyjen syistä, toteutuksista ja vaikutuksista.

Ihmisiä koskevien palveluiden integraatio on tällä hetkellä yleistä monista eri syistä. Palveluiden välillä on puutetta koordinaatiosta ja informaation jakamisesta. Asiakkaille järjestelmät näyttävät hajanaisilta ja vaikeilta yhteen sovittaa. Asiakkaiden tarpeet ovat viimeisen viiden vuoden aikana monimutkaistuneet joutuessa mm. talouskriisistä. Esim. työttömyys on johtanut myös vaikeuksiin ravinnon ja asumisen suhteen. Väestö ikääntyy, mikä luo palvelujen tarvetta. Maailma digitalisoituu, joten palveluidenkin tulee digitalisoida. Tämä luo sekä haasteita että mahdollisuuksia. Kansalaisten ja valtioiden välillä on tapahtumassa vallan siirtymistä, jolloin kansalaisilla on suurempi valta vaikuttaa palveluihinsa. Taloudellinen tilanne on vaikuttanut toimintabudjettien pienenemiseen.

Palvelujen tuottajat kokevat mm., että integraation kautta heidän kapasiteettinsa kasvaa. Se helpottaa strategista suunnittelua. Asiakkaiden näkökulmasta se voi yksinkertaistaa ja nopeuttaa palveluihin pääsyä.

Viisi päätrendiä / -keinoa ja edellytystä integraatioprosessin onnistumiseksi ja toimivuudeksi asiakasnäkökulmasta:

- 1) Palveluintegraatio edellyttää asiakasanalyysiä ja tyyppittelyä: Kasvavasti valtiot siirtävät asiakkaita palveluihin heidän tarpeidensa mukaisesti ja ohjaavat itseohjautuvia henkilöitä esim. verkkopalveluiden piiriin. He eivät käytä resursseja samalla tavalla, jolloin resurssit voidaan ohjata eniten tarvitseviin moniongelmaisiin asiakkaisiin, jotka tarvitsevat integroitua, räätälöityjä palveluita.
- 2) Fokus on siirtymässä lopputuloksiin prosesseista. Eniten huomiota kiinnitetään siihen, mitä sijoitetulla rahalla saadaan. Palveluntuottajien tulee osoittaa palveluidensa hyöty. Tuloksia tulee tarkastella kansalaisnäkökulmasta, tehokkuuden lisäämisen ja laadun parantamisen kautta.
- 3) Hallinnonalojen välinen integraatio: yhdistäminen, joka lisää koordinoitua ja vähentää päällekkäistä työtä. Sillä vältetään asiakkaiden väliinputoamiset tai kaksinkertaiset toimenpiteet. Samansuuntaiset, synergiset ohjelmat ja koordinoitu yhteistyö parantavat palveluja.
- 4) Sektoreiden välinen integraatio mahdollistaa uudenlaisten palvelumallien synnyn, jolloin julkinen hallinto etsii mahdollisuuksia rakentaa kumppanuuksia yksityisten ja järjestötoimijoiden kanssa. Tämä tarkoittaa mm. yhteisiä tietopankkeja, yhteisiä sijoitusstrategioita.

5) Paikallisen autonomian merkitys: Paikallisesti tunnetaan asukkaiden tarpeet ja voidaan sen pohjalta suunnitella toiminta. Palveluita järjestetään enemmän yhdessä paikassa, ei siten, että asiakkaan täytyy liikkua. Paikalliset palvelut ovat nopeampia reagoimaan asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin.

Integraation mahdollistavat monet asiat. Teknologia on yksi keskeinen tekijä, sen kautta voidaan koordinoi- da asiakastapauksia ja hyödyntää resurssit nykyistä paremmin. Julkisen toimijoiden tulee kehittyä koulutuk- sen rekrytoinnin ja kommunikoinnin kautta. Lainsäädännön tulee mahdollistaa tiedonsiirto. Palveluiden integraation tavoitteena on läpinäkyvyys ja avoin data, lopputulosten rahoittaminen, *evidence-based prac- tice*, uuden teknologian hyödyntäminen, yhteistuottajuus.

Kaiken kaikkiaan KPMG:n ja Toronton yliopiston raportti liitti integraation laajempaan palvelureformien yhteyteen eikä missään tapauksessa suositellut sen toteutusta irrallisena toimenpiteenä. Tähän kokonai- suuteen liittyvät raportin mukaan entistä parempi tiedonsaanti ja läpinäkyvyys, tulosten ja vaikutusten merkitys sekä uudet rahoitusmallit, näyttöön perustuvat toimintakäytännöt, uusien teknologioiden hyödyn- täminen ja yhteiskehittäminen ja -tuotanto. Palveluintegraation toteutuksen suurimpia haasteita raportin mukaan ovat kulttuurisen muutoksen toteutus, joka vie todella paljon aikaa. Uusi, yhteinen palvelukulttuuri syntyy vasta useiden asiakasprosessien ja koko uuden organisaation rakentumisen myötä. Muut haasteet liittyvät integraatioon soveltuviin it-innovaatioihin, tietojärjestelmiin ja rahoitukseen.

INPS on Suomen Kelaa vastaava organisaatio, tosin esitti olevansa ainoa laatuaan. Valtiollisena toimijana INPS on panostanut mm. tietojärjestelmiensä toimivuuteen. Esim. tieto eläkkeensaajan kuolemasta kulkee omassa järjestelmässä nopeasti, jolloin eläkkeen maksu lakkaa. Tämä toiminto on kuitenkin osittain yhä puutteellinen, koska kunnissa on erilaisia tietojärjestelmiä ja jos ne toimivat hitaasti, ei tieto tule INPSille. Siksi olisi tärkeää, että maassa on yhteneväiset / toimivat järjestelmät eli palveluintegraatio toteutuu.

Horsens pull together: active labour market inclusion

Municipality of Horsens, Denmark

[Workshop Presentation \(English\)](#)

Tanskassa hyvinvointipalvelut edustavat 2/3 julkisesta sektorista. Työssä olevien henkilöiden määrä on vä- hentynyt, tällä hetkellä jo noin puolet tanskalaisista on etuuskien saajia eikä työssä. Tämän johdosta hyvin- vointipalveluita on täytynyt uudistaa. Horsensin kunnassa päätettiin ottaa uusi ote sosiaalipalveluissa. Sen pääperiaatteet olivat:

- 1) Enemmän vähemmällä – ei enempää samaa asiaa eikä useammalle ihmiselle, vaan enemmän laa- tua ja parempi hyvinvointivaltio.
- 2) Resurssit julkisen sektorin budjetin ulkopuolella. Julkinen budjetti pienenee, siihen ei siis kannata kiinnittää huomiota, vaan tulee keskittyä palveluiden käyttäjiin, kansalaisyhteiskuntaan ja yrityksiin.
- 3) Hoivafilosofiasta voimaantumiseen.
- 4) Oikeudesta palveluihin oikeuteen hyvään elämään.
- 5) Visio: kaikki ihmiset ovat tärkeitä ja heissä on potentiaalia ja resursseja antaa panoksensa yhteis- kunnalle.

Esim. kun vanhuksilta kysyttiin, miten he voivat osallistua yhteisen hyvän rakentamiseen, saatiin kerättyä 700 ikääntyneen vapaaehtoisen joukko, joka vetää toimintaa erilaisissa keskuksissa ja kouluttaa vertaisiaan tietotekniikan käytössä. Ikääntyneet bisnesihmiset toimivat mentoreina nuorille. Sairaaloissa on ystävöitymistä ikääntyneille, jossa vapaaehtoiset tukevat sairauteen sopeutumisessa ja arkeen palaamisessa.

Uusi tapa toimia on tarkoittanut rakenteiden ja resurssien uudelleen ajattelua. Siiloutuneet palvelut eivät vastaa tulevaisuuden ongelmiin. On etsitty uusi tapa ratkoa ongelmia yksityisen, julkisen ja järjestöjen yhteistyöllä. Tuloksena on ollut kulujen vähentyminen ilman, että palveluiden laatu on heikentynyt.

Esiteltiin osasto, joka vastaa vammaisten ihmisten ja haavoittuvassa asemassa olevien palveluista ja sosiaalisesta psykiatriasta. Kulut noin 31,6 miljoonaa vuodessa, asiakkaita 4258 vuodessa. Palveluihin kuuluu mm. erityiskasvatusta, asumispalveluita, vapaa-ajan toimintaa. Kaikkien toimintojen oletetaan olevan erittäin läpinäkyviä, harmonisoituja, tehokkaita (vastaavat visiota, strategiaa ja tavoitetta) ja kustannustehokkaita. Osaston budjetti pienenee viidessä vuodessa 4 miljoonaa kruunua, 5 % budjetista, vaikka väestökasvu on 3 %.

Poliittinen visio vammaisten ihmisten osalta on ollut ”mahdollisimman normaali elämä”. Jokaisella ihmisellä on oikeus asuinpaikkaan, työhön ja vapaa-ajan aktiviteetteihin. Tavoitteena on, että henkilö saa yksilöllistä, kohdistettua apua joustavasti ja että he tapaavat muita ihmisiä päivänsä aikana.

Vammaisten ihmisten osalta työllistyminen tarkoitti aiemmin pääsääntöisesti suojatyötä laitoksessa. Osana vammaissopimuksen implementointia laitospurku on käynnissä ja tavoitteena on vammaisten ihmisten työllistyminen tavallisiin tai tavallista vastaaviin työpaikkoihin. Asetettiin tavoite, montako ihmistä tietyn aikavälin jälkeen on työllistynyt. Aloitettiin työssäharjoittelu (suojatyöpaikoissa) ja tuettu työ. Tehtiin enemmän yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin yritysten kanssa, jotta työllistyminen tavallisille työmarkkinoille olisi helpompaa. Jokaiselle vammaiselle henkilölle tehtiin urasuunnitelma. Tämä edellytti, että jokaisen vammaisen henkilön kanssa keskusteltiin hänen toiveistaan ja keinoista saavuttaa ne. Ihmisten on ollut mahdollista saada työelämätaitoihin koulutusta (esim. tietokoneen käyttö, tanskan kieli). Käytännössä tämä palvelu on ollut vain sellaisille vammaisille henkilöille, joille on myönnetty eläke – muut henkilöt ovat työvoimaviranomaisten palveluiden piirissä.

Henkilö pystyi

- 1) aloittamaan suojatyöpaikassa
- 2) siirtyä muualle töihin osana ryhmää, jolla on oma tukihenkilö
- 3) siirtyä tämän jälkeen yksilölliseen harjoitteluun
- 4) siirtyä tuettuun työhön
- 5) ja lopuksi siirtyä tavallisille työmarkkinoille

Koska maassa on kansallinen työllistymiseen liittyvä ohjelma, työvoimaviranomaisten kanssa on ollut helppo tehdä yhteistyötä. Tuetun työn työpaikkoina on ollut esimerkiksi retkeilyalueita ja luisteluratoja. Ovat

työllistyneet myös vapaaehtoistyöhön. Palkkaa ei saada, he saavat eläkkeen ja pienen lisän. Kyseessä on siis työtoiminnan yksilöllistäminen, ei niinkään työllistäminen.

1/3 suojatyössä olevista on halukas siirtymään tavalliseen työhön. Kokemukset tuetusta työstä osoittavat, että toimintamahdollisuuksia on paljon. Tuloksena on ollut, että vammaiset ihmiset ovat olleet paljon tyytyväisempiä kuin aiemmin. Heidän elämänlaatunsa ja elämänhallintansa on parantunut. Toiminnalla on lisäksi säästetty rahaa 267 000 euroa. Tavoitteena on saada 10 % budjettisäästöjä. Toiminnassa keskitytään enemmän kuntoutukseen ja hyvinvointiteknologian käyttöön. Vähemmän ihmisiä asuu laitoksissa, enemmän omassa kodissaan yksilöllisen tuen avulla ja useampi on tuetussa työssä ja vapaaehtoistyössä.

Session loppuksi oli ryhmäkeskusteluita, joiden aiheena oli, miten 50 vammaista ihmistä saadaan osallistumaan yhteiskuntaan vuoden aikana. Keinoina esiteltiin yksilöllinen tuki, vammaisten ihmisten osallistaminen koko suunnitteluprosessiin, ammattilaisten kouluttaminen pois hoiva-ajattelusta, vanhempien rohkaisu, esteiden poisto.

Integrated Social Services Reform in Armenia

UNICEF Armenia / Fund for Armenian Relief-FAR, Armenia

[Workshop Presentation \(English\)](#)

Videoita: <http://youtu.be/iwOCDlstyK8> ja <http://youtu.be/sfM3Pu08CnU>

Neuvostoliiton aikana tilanne Armeniassa oli periaatteessa hyvä. Julkiset palvelut ja eläkkeet toimivat. Palvelut olivat ilmaisia. Toisaalta ajateltiin, ettei sosiaalisia ongelmia ole Neuvostoliitossa. Sosiaalityöntekijöitä ei ollut, erinäisiä muita asiantuntijoita kylläkin. Itsenäisyyden jälkeen ilmaisia sosiaalipalveluita tarjottiin vain kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville, kuten vammaisille, vangeille, orvoille. Palveluiden osalta tarjolla on pääasiassa vain laitosmaisia palveluita. Siirtymä varhaisiin ja asiakaslähtöisiin palveluihin on vähitellen tapahtumassa. UNICEF tarjosi teknistä tukea Armenialle 2010–2012. UNICEF tuki case managementia ja projektihallintoa.

Nyt on koulutettu sosiaalityöntekijöitä. Koulutus on yleinen, ei siis erikoistuta esim. erilaisille asiakasryhmille. Yhteisösosiaalityötä ei ole. Tällä hetkellä sosiaalityöntekijät osaavat arvioida tarpeita, mutta vielä on vaikeaa pystyä vastaamaan haasteisiin. Paljon koulutusta on tarvittu asenteelliseen työhön: asiakkaiden kunnioitus. Esim. odotushuoneissa ei ole ollut penkkejä. On kuitenkin myös aiempia etuuskien jakajia, jotka vain yhdessä yössä muuttivat nimensä sosiaalityöntekijöiksi. Yliopistokoulutetut sosiaalityöntekijät eivät päädy kunnalliseen työhön, koska työ on raskasta ja palkka pieni. Esim. kunnissa kotikäyntien kustannuksia ei korvata työntekijöille. He menevät järjestöihin.

Integraatiota on toteutettu ajattelumallilla ”yhden luukun malli”. Keskeistä on ollut myös tiedon vaihdon integrointi alueellisella ja keskushallinnon tasolla. Rahoitus on yhden toimijan hallussa. Sosiaalipalveluita tuotetaan tapauskohtaisesti (*case management*). Perinteinen systeemi perustui olemassa oleviin resursseihin kuten varoihin. Uusi systeemi perustuu yksilölliseen tarpeeseen. Alueellisia sosiaalisia suunnitelmia tehdään, implementoidaan ja seurataan. Seuraava askel on eri toimijoiden yhteistyön lisääminen (kirkko,

järjestöt, julkinen sektori). Rakennusten esteettömyys ei ole toteutunut uusienkaan talojen osalta. Asiaa kohtaan on esitetty kritiikkiä ja asian odotetaan edistyvän.

An Unstoppable Change: Reshaping the Future for Young People with Disabilities

Northamptonshire County Council, United Kingdom (England)

[Workshop Presentation \(English\)](#)

Esitys keskittyi esittelemään yhden alueen siirtymäajan palveluiden muodostamisen prosessia. Siirtymäajan palvelut on suunnattu 14–25-vuotiaille vammaisille nuorille, joista valtaosa on kehitysvammaisia. Vuonna 2011 nykyisen johtajan aloittaessa siirtymäajan palveluita ei ollut. Nuoret siirtyivät lasten palveluista suoraan aikuisten palveluihin. Kun uuden tiimin ja palvelun suunnittelu aloitettiin, se tehtiin yhdessä nuorten kanssa. Nuoret halusivat itselleen kokonaisvaltaisen, selkeän ja tarkoituksenmukaisen palvelusuunnitelman. He halusivat, että suunnitelman tiedot siirtyvät toimijalta toiselle, jottei heidän tarvitse aina selvittää samoja asioita uudelleen ja uudelleen. He halusivat enemmän valtaa omien palveluidensa järjestämiseen. Perustettu tiimi pitää sisällään monien eri tahojen toimijoita (asuminen, poliisi, terveydenhuolto, koulu). Tiimi tapaa nuoria mm. kouluilla, jolloin puolin ja toisin on matala kynnyksellä tutustua. Kaikki tiimin tuottama materiaali on selkokielellä.

Sessiossa esitettiin video, josta jäi mieleen kolme P:tä. Jos aiot työskennellä vammaisalalla:

- sinun täytyy hallita yksilökeskeinen lähestymistapa (*Person-centered approach*)
- olla intohimoinen työhön (*Passion*)
- olla ammattilainen / ammattimainen (*Professional*)

Sessiossa kokeiltiin hieman [arvostavaa haastattelua \(Appreciative Inquiry\)](#).

Building a comprehensive strategy for de-institutionalisation

Municipality of Aarhus, Denmark

Institute for the Development of Social Services, Poland

[Workshop Presentation \(English\)](#)

Tanskassa 2007 tehtiin kuntauudistus, jolloin 275 kunnasta jäljelle jäi 98 kuntaa. Sosiaalipalveluissa erikoistuneet palvelut siirtyivät kunnille ja kustannukset nousivat. Esim. vuonna 2010 kasvu oli 130 miljoonaa euroa. Lasten palveluiden reformi tehtiin 2010, jolloin fokus oli lasten oikeuksissa ja varhaisessa tuessa. Kustannusten nousu loppui. Kodin ulkopuolisten sijoitusten määrä on Aarhusissa laskenut 2010 780 lasta > 2013 630 lasta. 2010 asti oli jyrkkä kasvu laitossijoitusten määrässä, nyt se on saatu taittumaan. Sijaisperheiden määrä on kasvanut.

Puola kertoi oman maansa tilanteesta. Tavoitteena on laitosten koon pienentäminen ja resurssien siirto laitoksista yhteisöpohjaisiin palveluihin. Tämä edellyttää myös infrastruktuurin rakentamista (talot). Puolas-

sa aiotaan asettaa standardit, joita voidaan seurata. Alueellista toimintaa aiotaan aktivoida, jotta kehitys ei olisi vain valtakunnan tasolta ohjautuvaa.

Sessiossa tehtiin legopalikoilla talo, joka kuvaa laitospurun perustaa ja rakennusaineita. Aluksi esitellyt talon perustana *olivat empowerment, recovery, social inclusion, interventions, follow up* (aika + resurssit). Tärkeää on myös, että jos jokin ei toimi, kokeillaan uutta. Tanskassa tilanne on, ettei lisää rahaa tule, vaan täytyy keskittyä visioon ja talouteen sekä innovoida ja uudelleen ajatella palveluita, hyvinvointitekniologiaa ja viestintäkanavia.

Harjoituksen jälkeen tärkeinä laitospurun toteuttamisessa pidettiin poliittista tahtoa, johtamista, (tavoitteellista) rahoitusta, verkostoja, saavutettavuutta, ylihallinnollisuutta, palveluja, kulttuurinmuutosta. Yksi ryhmä ajatteli tehtävää uudelleen: tavoitteena ei ole laitospurku, vaan osallisuus, hyvä elämä ja sen rakennusaineena on mm. luottamus.

